

ชื่อโครงการวิจัย : การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม : กรณีศึกษาพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ชื่อผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.พอพันธ์ อูยานนท์ และคณะ

ปีที่แล้วเสร็จ : พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม : กรณีศึกษาพื้นที่การปลูกทุเรียน จังหวัดนนทบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของเกษตรกร สถานการณ์และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี และแนวโน้ม 2) เพื่อศึกษานโยบายมาตรการของภาครัฐในการอนุรักษ์/ฟื้นฟู/คุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียน 3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครอง/อนุรักษ์พื้นที่ปลูกทุเรียน

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ในทุกอำเภอ จำนวน 309 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งมีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลพื้นที่ทุเรียน ปรชาญชาวบ้าน นักวิชาการ และจัดสนทนากลุ่มย่อย รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา วิเคราะห์ภาพแนวโน้มในอนาคต

ผลการศึกษาพบว่า

1. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีความต้องการในการอนุรักษ์การเพาะปลูกทุเรียนนนท์ แม้ว่าจะเห็นว่าการปลูกทุเรียนไม่ได้กำไร แต่ก็ยังยังคงทำอาชีพนี้ต่อไป และยังมองว่าแนวโน้มในอนาคตของการปลูกทุเรียนมีแนวโน้มลดลง โดยปัจจัยสำคัญเกิดจาก 3 เหตุผลหลักตามลำดับ ได้แก่ เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพนี้ ราคาที่ดินสูงจนไม่คุ้มค่าที่จะใช้ที่ดินในการปลูกทุเรียนต่อไป และขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังจากรัฐ

2. มาตรการของภาครัฐในการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูการปลูกทุเรียนมีการดำเนินการมากขึ้นอย่างชัดเจน หลังสถานการณ์น้ำท่วมใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2554 ที่สำคัญคือ การดำเนินการตามโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ การดำเนินการตามภารกิจของทั้ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ร่วมกับภาคประชาชนมีการตั้งชมรมอนุรักษ์ทุเรียน ในทุกอำเภอ เป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางในการรับความช่วยเหลือและให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐทำให้การดำเนินการคุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียนมีความเข้มแข็งมากขึ้น

3. แนวทาง/มาตรการในการคุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียนอย่างเป็นรูปธรรม คือ ให้ท้องถิ่นจัดทำโครงการนำร่องจัดเขตพื้นที่ (zoning) ในการคุ้มครองพื้นที่ปลูกทุเรียน โดยให้เกษตรกรเข้าร่วมโดยความสมัครใจ โดยในพื้นที่จะมีมาตรการจุดใจต่างๆ เช่น มาตรการภาษี มาตรการลดต้นทุนการผลิต เทคนิคทางวิชาการ เป็นต้น หากโครงการนี้ประสบความสำเร็จจะขยายพื้นที่ในการคุ้มครองให้มากขึ้นอีก

คำสำคัญ การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ทุเรียนนนท์ จังหวัดนนทบุรี

Research Title: Protection of Agricultural Land: A Case Study of Durian Plantation Area of Nonthaburi Province

Researchers: Associate Professor Porphant Ouyyanont, et al.

Year: 2017

Abstract

The objective of this research is to: 1) analyze the needs of durian farmers alongside contextual and other related factors which determine the change and trend in land usage for durian cultivation in Nonthaburi province; 2) examine government policy and measures related to preservation, rehabilitation and protection of the land usage for durian cultivation, and 3) highlight appropriate policies and measures for the protection and preservation of durian land usage.

The research is based on qualitative analysis. The sample size of the population focuses on durian growing farmers in Nonthaburi Province. In total 309 farmers in the sample were selected by stratified random sampling. Various research methods were employed including focus groups and interviews from a field survey with government officials, academics and villagers. Several secondary sources were also collected and mapped against various scenario analyses.

The study provides the following results:

1. Most farmers still want to grow durian and they will continue to do so even though it has become less profitable. Thus, more government protective measures for durian growing areas are necessary as the future prospects for planting durian is declining. Three major reasons for this can be attributed to the following: (i) the younger generation tend not to be interested in engaging in this particular occupation, (ii) the high price of land is not worth enough for its use as land to grow durian, and (iii) the lack of serious support from the government.

2. Government measures to promote the conservation and restoration of the durian growers have been made clearer subsequent to the heavy flood in 2011, in particular under the initiative of HRH Princess Sirindhorn. To this end, the implementation has been strengthened by the cooperation of various sectors including the Ministry of Agriculture and Cooperatives, local authorities, and representatives from NGOs. This has led to the establishment of various Durian Conservation groups in every district of Nonthaburi Province, bringing about the expansion of networks of learning which act as help centers and channels for suggestions from government sectors. It is shown that these measures are actively strengthening durian preservation.

3. Various concrete policies and measures for durian land preservation should be implemented, including a pilot project which features zoning initiated by local community volunteers. Further to this, there needs to be incentives offered for durian farmers such as tax measures, reductions in the cost of production and advice on efficient techniques for production. If successful, the protection of agricultural land should thus be expanded.

Keywords: Protection of Agricultural Land, Nonthaburi Durian , Nonthaburi Province.